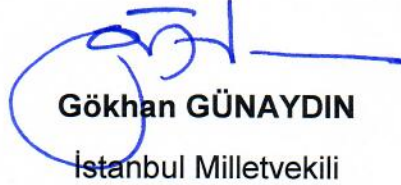

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yargıtay 3'üncü Ceza Dairesi Başkanlığı'nın TBMM Başkanlığı'na hitaben yazdığı 03.01.2024 tarihli yazısının, 31.01.2024 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda okutularak; hukuka aykırı biçimde Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesi işleminin, CHP Grubunun başvurusu üzerine; Anayasa Mahkemesi'nin 01.08.2024 tarihli ve 32619 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kararlarıyla yok hükmünde olduğu tespit edilmiştir. Şerafettin Can Atalay'ın bir an önce tahliye edilip milletvekilliği andını içerek Parlamento'da yerini alması amacıyla söz konusu fiili durumun ortadan kaldırılması ve yargı krizinin ötesine taşınan ve bir devlet krizi şekline dönüşen; Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Anayasa'da yazılı niteliklerini ortadan kaldıran ve demokratik devlet yapısını bozan; politik sonuçların yanı sıra ekonomik sonuçlar da doğuracak nitelikte olan bu sürecin TBMM tarafından ele alınarak çözümlenmesi için Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 101, 102 ve 103'üncü maddeleri gereğince bir TBMM Genel Görüşmesi açılmasını arz ederiz.

Murat EMİR

Ankara Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Gökhan GÜNAYDIN

İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Ali Mahir BAŞARIR

Mersin Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Son yıllarda rejim değişikliğinin bir tezahürü olarak bazı siyasetçiler, Anayasa'ya sadakat andını hiçe sayarak yaptığı konuşmalarda Anayasa Mahkemesince verilen kararları eleştirmenin ötesine geçerek Anayasa Mahkemesi'nin kapatılması gerektiğine dair açıklamalarda bulunmuş, Anayasamızı hiçe sayarak demokratik hukuk devletini zedeleyici bir yaklaşım sergilemişlerdir. Yargı organları da benzer şekilde hukuksuz kararlara imza atmış, Anayasa'nın 153'üncü maddesinde açıkça tanımlanan kuralı ihlal edici uygulamalarda bulunmuşlardır. Bunun son örneği de 28. Dönem Milletvekili olarak seçilen Şerafettin Can Atalay'ın yaşadığı hukuksuzluklara ilişkindir.

Bilindiği üzere Anayasa Mahkemesi, Şerafettin Can Atalay'ın Anayasa'nın 67'nci maddesinde güvence altına alınan seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı ile 19'uncu maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiş; kararın bir örneğini hak ihlallerinin ortadan kaldırılması için başvurucunun yeniden yargılanmasına başlanması, mahkûmiyet hükmünün infazının durdurulması, ceza infaz kurumundan tahliyesinin sağlanması ve yeniden yapılacak yargılamada durma kararı verilmesi şeklindeki işlemlerin yerine getirilmesi için İstanbul 13'üncü Ağır Ceza Mahkemesi'ne göndermiştir. (25.10.2023 tarihli ve 2023/53898 Bireysel Başvuru Numaralı Kararı). Anılan karar, on beş üyeden oluşan Mahkemenin dokuz üyesinin olumlu oyu ile alınmıştır.

Bu çerçevede ilk derece mahkemesine gönderilen Can Atalay hakkındaki ceza dava dosyası, İstanbul 13'üncü Ağır Ceza Mahkemesi tarafından tek hakim imzasıyla Yargıtay'a iletilmiştir. Yargıtay 3'üncü Ceza Dairesi, 08.11.2023 tarihli ve 2023/12611 E. sayılı dosya üzerinden; Anayasa Mahkemesi'nin söz konusu ihlal kararına hukuki değer ve geçerlilik izafe edilemeyeceğinden cihetle uyulmayacağına; Can Atalay'ın TBMM tarafından milletvekilliğinin düşürülmesi gerektiğine ve yetki aşımı yapan AYM üyeleri hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulmasına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi ihlal kararının gereğinin yerine getirilmemesi nedeniyle 24.11.2023 tarihinde yapılan ikinci başvuru üzerine, Anayasa Mahkemesi 2023/99744 başvuru numaralı ve 21.12.2023 tarihli kararıyla, Şerafettin Can Atalay dosyasında

verdiği ihlal kararını yinelemiş olup, sözü edilen karar 27.12.2023 tarih, 32412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Kararda, başvurucunun yeniden yargılanmasına başlanması, mahkûmiyet hükmünün infazının durdurulması, ceza infaz kurumundan tahliyesinin sağlanması ve yeniden yapılacak yargılamada durma kararı verilmesi şeklindeki işlemlerin yerine getirilmesi için dosyanın İstanbul 13’üncü Ağır Ceza Mahkemesi’ne gönderilmesine **oybirliğiyle karar verilmiştir.**

Buna karşın, İstanbul 13’üncü Ağır Ceza Mahkemesi dosyayı yeniden Yargıtay 3’üncü Ceza Dairesi’ne göndermiş, Yargıtay 3’üncü Ceza Dairesi ise Anayasa Mahkemesi’nin kararına hukuki değer ve geçerlilik izafi edilemeyeceği cihetle, uygulanması gereken bir kararın bulunmadığı, kesinleşen ve infazı kabil bir hükmün mevcudiyeti karşısında Anayasa Mahkemesi’nin kararının uyulmasına yer olmadığına yönelik karar kurmuştur. Yargıtay 3’üncü Ceza Dairesi, Anayasa Mahkemesi kararlarını, “terör örgütleri söylemleri ile uyum gösteren” şeklinde nitelemekten de çekinmemiştir.

Anayasa’nın 153’üncü maddesi açık olup, Anayasa Mahkemesi kararlarının yasama, yürütme ve yargı organları, idare makamları, gerçek ve tüzel kişiler üzerindeki bağlayıcılığını betimler. Hiçbir organ, kurum ya da kişi Anayasa Mahkemesi kararlarını uygulamama yetkisine, hak ve hürriyetine sahip değildir.

Bir yargı organının mensuplarının “Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkmayacağı” şeklindeki Anayasa’nın Başlangıç hükmüne ve 6’ncı maddesinde belirtilen “Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz” hükümlerine açık bir şekilde aykırı olan bu yetki aşımını kullanmaları sadece bir yargı organları arasındaki ihtilaf olarak değerlendirilemez. Nihayetinde bu durum, Yargıtay marifetiyle yargı organının yasama organı üzerinde tahakkümünü doğurmakta; kuvvetler ayrılığı ilkesi ihlal etmektedir. Kaldı ki, Yargıtay 3’üncü Ceza Dairesi üyeleri bununla da yetinmemiş ve adeta bir darbe anlamına gelebilecek skandal bir karar alarak Anayasa Mahkemesi üyeleri hakkında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’na suç duyurusunda bulunulmasına da karar vermişlerdir.

0.

Ne var ki Anayasa'nın 148'inci maddesi ve 6216 sayılı Kanun gereğince bir AYM üyesini, AYM Genel Kurulu Yüce Divan sıfatıyla yargılayabilir; bunun için on beş üyeden onunun olumlu oyuyla soruşturma izni vermesi gerekir. Bu kadar açık bir Anayasa hükmünün yüksek yargı organı üyesi sıfatını taşıyan hakimlerce göz ardı edilemeyeceğinden dolayı bu karar hukuk devleti ilkesi içerisinde ele alınamaz.

Yukarıda sayılan gelişmeler, sorunu bir yargı krizi olmanın ötesine taşımış ve bir devlet krizi şekline dönüştürmüştür. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Anayasa'da yazılı niteliklerini ortadan kaldıran ve demokratik devlet yapısını bozan süreç, yalnızca politik değil, ekonomik sonuçlar da doğurabilecek bir içerik taşımaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin en temel görevi, her milletvekilinin de ettiği yeminde de belirtildiği üzere Anayasa'ya sadakat ve demokratik hukuk devletini korumaktır. Bu çerçevede TBMM'nin, siyasal partilerin ve milletvekillerinin ortaya çıkan gelişmeler karşısında sorumluluk alması ve yükümlülüklerini yerine getirmesi gerekmektedir.

Söz konusu sorumluluk ve yükümlülüklerle rağmen; Yargıtay'ın hukuka aykırı tutumuna, TBMM Başkanlığı da iştirak etmiştir. Nitekim Yargıtay 3. Ceza Dairesi Başkanlığı, Anayasa'nın 84'üncü maddesi uyarınca Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğinin düşürülmesi bakımından gereğinin yapılması için; TBMM Başkanlığı'na hitaben 03.01.2024 tarihli ve 2023/12611 sayılı ve "*Karar gönderme hk.*" konulu yazıyı yazmıştır. TBMM Başkanlığı söz konusu yazıyı, Anayasa ve İçtüzüğü'nün amir hükümleri gereğince işleme koymaması gerekirken; 31.01.2024 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nun 28'inci Yasama Döneminin 2'nci Yasama Yılı'nın 54'üncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunda okutarak; hukuka aykırı biçimde Şerafettin Can Atalay'ın milletvekilliğini düşürmüştür.

Bunun üzerine 02.02.2024 tarihinde CHP Grubu tarafından iki ayrı dilekçe ile eylemli İçtüzük değişikliği niteliğinde olan milletvekilliğinin düşmesine yönelik parlamento kararının, Anayasa'nın Başlangıç bölümüne, 2, 6, 84, 85, 94, 95 ve 153'üncü maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle; yürütmenin durdurulması istemli şekilde; yok hükmünde olduğunun tespiti ve (her hâlükârda) iptaline karar verilmesi talebiyle Anayasa Mahkemesi nezdinde dava açılmıştır. Dosyaların bir kısmı, aynı konu hakkında Hatay Milletvekili Şerafettin Can Atalay, İstanbul

Milletvekili Erkan Baş, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, Muş Milletvekili Sezai Temelli, Batman Milletvekili Mehmet Rüştü Tiryaki tarafından açılan davalar ile birleştirilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, 01.08.2024 tarihli ve 32619 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 22.02.2024 tarihli ve 2024/43 E.; 2024/65 K. ile 22.02.2024 tarihli ve 2024/45 E.; 2024/61 K. sayılı Kararlarıyla milletvekilliğinin düşmesine yönelik işlemin yok hükmünde olduğunu hüküm altına almıştır. Anayasa Mahkemesi; Yargıtay’ın Anayasa Mahkemesince verilen 25.10.2023 tarihli ve 2023/53898 bireysel başvuru numaralı karara uyulmamasına yönelik aldığı kararın, Türk hukukunda verilemeyeceğini; bu durumun, Anayasa’nın tamamen dışında kaldığını ve hukuki dayanağının bulunmadığını ve dolayısıyla ilgili hakkında kesin hükmün varlığından söz edilemeyeceğini gerekçelendirmiştir.

2024/43 sayılı Kararın ilgili bölümü, aşağıdaki şekildedir:

“...

25. TBMM Genel Kurulunda okunan metinde yer alan Dairenin 3/1/2024 tarihli ve 2024/1 Değişik İş sayılı kararı da Anayasa Mahkemesinin anılan bireysel başvuru kararına uyulmasına yer olmadığına ilişkin Türk hukukunda verilmesi mümkün olmayan, Anayasa’nın tamamen dışında kalan ve hukuki dayanağı bulunmayan bir karardır. Dolayısıyla Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY ile ilgili kesin bir mahkûmiyet içermeyen açık olan kararlara yer verilen Daire yazısının TBMM Genel Kurulunda okunmasıyla Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY’ın milletvekilliğinin düşmesine yönelik işlem tesis edilmiş ve böylece fiilî (de facto) bir durum oluşturulmuştur.

26. TBMM Genel Kurulunda iptal talebine konu edilen Daire yazısının okunması suretiyle oluşturulan bu fiilî durumun Anayasa’nın 84. maddesinin ikinci fıkrasının kapsamına giren bir yasama işlemi olarak değerlendirilmesine imkân bulunmamaktadır. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesinin 25/10/2023 tarihinde verdiği 2023/53898 başvuru numaralı karar sonrasında Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY hakkında kesin hükmün varlığından söz edilmesi hukukî mümkün olmadığından TBMM Genel Kurulunun 30/1/2024 tarihli 54. Birleşiminde Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 3/1/2024 tarihli ve E.2023/12611 sayılı yazısının Başkanlıkça okunmak suretiyle Genel Kurula bildirilmesi işlemi ile oluşan fiilî durum hakkında Anayasa Mahkemesince karar verilmesi mümkün değildir.

“...

31. Eldeki talep bakımından da - yukarıda yapılan açıklamalar dikkate alındığında (bkz. §§ 10-26) - hukuken var olmayan işlem ile ilgili söz konusu talebin incelenebilmesine imkân bulunmamaktadır.

32. Açıklanan gerekçelerle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 30/1/2024 tarihli 54. Birleşiminde Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 3/1/2024 tarihli ve E.2023/12611, Değişik İş. 2024/1 sayılı kararının ekte gönderildiğine dair anılan Daire Başkanlığı yazısının okunması suretiyle Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY’ın milletvekilliğinin düşmesinin yok hükmünde olduğunun tespiti ve Anayasa’nın 85. maddesi uyarınca iptali talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.’

“...

0.

Aynı mahiyette 2024/45 E. sayılı Kararın ilgili bölümü, aşağıdaki şekildedir:

“ ...

25. TBMM Genel Kurulunda okunan metinde yer alan Dairenin 3/1/2024 tarihli ve 2024/1 Değişik İş sayılı kararı da Anayasa Mahkemesinin anılan bireysel başvuru kararına uyulmasına yer olmadığına ilişkin Türk hukukunda verilmesi mümkün olmayan, Anayasa'nın tamamen dışında kalan ve hukuki dayanağı bulunmayan bir karardır. Dolayısıyla Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY ile ilgili kesin bir mahkûmiyet içermediği açık olan kararlara yer verilen Daire yazısının TBMM Genel Kurulunda okunmasıyla Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY'ın milletvekilliğinin düşmesine yönelik işlem tesis edilmiş ve böylece fiilî (de facto) bir durum oluşturulmuştur.

26. TBMM Genel Kurulunda iptal talebine konu edilen Daire yazısının okunması suretiyle oluşturulan bu fiilî durumun Anayasa'nın 84. maddesinin ikinci fıkrasının kapsamına giren bir yasama işlemi olarak değerlendirilmesine imkân bulunmamaktadır. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesinin 25/10/2023 tarihinde verdiği 2023/53898 başvuru numaralı karar sonrasında Hatay Milletvekili Şerafettin Can ATALAY hakkında kesin hükmün varlığından söz edilmesi hukukî mümkün olmadığından TBMM Genel Kurulunun 30/1/2024 tarihli 54. Birleşiminde Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 3/1/2024 tarihli ve E.2023/12611 sayılı yazısının Başkanlıkça okunmak suretiyle Genel Kurula bildirilmesi işlemi ile oluşan fiilî durum hakkında Anayasa Mahkemesince karar verilmesi mümkün değildir.

...

31. Eldeki talep bakımından da - yukarıda yapılan açıklamalar dikkate alındığında (bkz. §§ 10-26) - hukukî var olmayan işlem ile ilgili söz konusu talebin incelenebilmesine imkân bulunmamaktadır.

32. Açıklanan nedenlerle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 30/1/2024 tarihli 54. Birleşiminde Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 3/1/2024 tarihli ve E.2023/12611, Değişik İş. 2024/1 sayılı kararının ekte gönderildiğine dair anılan Daire Başkanlığı yazısının okunması suretiyle Genel Kurula bildirilmesi işleminin iptali talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekir.”

Anayasa Mahkemesi'nin bahsi geçen kararları, Resmi Gazete'de hemen yayımlanmamış; yaklaşık beş buçuk aylık bir gecikme söz konusu olmuştur. Bu süre boyunca Şerafettin Can Atalay, kişi hürriyetinden mahrum bırakılmaya devam edilmiştir ve edilmektedir.

Yukarıda anlatılan nedenler ve gerekçelerle Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi uyarınca Şerafettin Can Atalay'ın bir an önce tahliye edilip milletvekilliği andını içerek Parlamento'da yerini alması amacıyla söz konusu fiilî durumun ortadan kaldırılması ve yaşanan bu gelişmeler karşısında TBMM'nin tutum ve davranışının belirlenmesi, yargı krizinden devlet krizine evrilen gelişmelerin arkasında yatan nedenlerin araştırılması ve bu tür hukuk dışı girişimlerin önlenmesi için gereken düzenlemelerin kararlaştırılması kapsamında bir Genel Görüşme açılması kaçınılmaz bir zorunluluktur.

ÖZET

Son yıllarda rejim değişikliğinin bir tezahürü olarak bazı siyasetçiler, Anayasa'ya sadakat andını hiçe sayarak yaptığı konuşmalarda Anayasa Mahkemesince verilen kararları eleştirmenin ötesine geçerek Anayasa Mahkemesi'nin kapatılması gerektiğine dair açıklamalarda bulunmuş, Anayasamızı hiçe sayarak demokratik hukuk devletini zedeleyici bir yaklaşım sergilemişlerdir. Yargı organları da benzer şekilde hukuksuz kararlara imza atmış, Anayasa'nın 153'üncü maddesinde açıkça tanımlanan kuralı ihlal edici uygulamalarda bulunmuşlardır. Bunun son örneği de 28. Dönem Milletvekili olarak seçilen Şerafettin Can Atalay'ın yaşadığı hukuksuzluklara ilişkindir.

Anayasa Mahkemesi'nin 01.08.2024 tarihli ve 32619 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 22.02.2024 tarihli ve 2024/43 E.; 2024/65 K. ile 22.02.2024 tarihli ve 2024/45 E.; 2024/61 K. sayılı Kararlarıyla, Şerafettin Can Atalay hakkındaki milletvekilliği düşme işleminin yok hükmünde olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıda anlatılan nedenler ve gerekçelerle **Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı ilkesi uyarınca Şerafettin Can Atalay'ın bir an önce tahliye edilip milletvekilliği andını içerek Parlamento'da yerini alması amacıyla söz konusu fiili durumun ortadan kaldırılması ve yaşanan bu gelişmeler karşısında TBMM'nin tutum ve davranışının belirlenmesi, yargı krizinden devlet krizine evrilen gelişmelerin arkasında yatan nedenlerin araştırılması ve bu tür hukuk dışı girişimlerin önlenmesi için gereken düzenlemelerin kararlaştırılması kapsamında bir Genel Görüşme açılması kaçınılmaz bir zorunluluktur.**

